ÇEVİRİ ETKİNLİĞİ VE TÜRKÇENİN KULLANIMI

Yrd. Doç. Dr. Mehmet GUNDOĞDU

Doç. Dr. Tahir BALCI

1.GİRiŞ

Üniversitelerimizin A!man Dili ve Edebiyatı ile Alman Dil¡ Eğitimi Bölümlerinde uygulanan öğretim program!arı incelendiğinde gerek Almancadan Türkçeye gerekse Türkçeden Almancaya Çeviri derslerinin önemli bir yer tuttuğu görülür (Bkz· Yıldız, 1994), Asıl amacı çevirmen yetiştirmek olmayan bu bölümlerde çeviri dersleri çevirinin ne olduğunu öğretmekten çok, öğrencilerin (yabancıdil) Almanca dil bilgi ve becerilenni ge!¡şt¡rme aracı olarak kaynak dildeki yazılı biidirimlere erek dilde eşdeğerlik arama biçiminde 8111-^111-111111-. Amaç, öğrencilerin değiş¡k metinlerle anadilden yabancıdile, yabancıdilden anadile çeviri yeteneği edinmelerini ve bu yeteneği geliştirmelerini sağ!amaktır (Bkz- Öğrenim Kılavuzu, 1990; Ders İçerikleri Kataloğu, 1995).

Çeviri, doğası gereği hem kaynakdilin hem de erekdil¡n yoğun olarak kullanıldığı bir 0(^11111^1:11-. Kaynakdil, genellikle çev¡ri sürecinin kaynakdilsel metinleri okuyup anlama, erekdil ise kavrananı aktarma aşamasında kulIanılır.Sınıfiçi çeviri etkinìiklerinde kabul edilebil¡r, yeterli ve doğı·u çev¡ri yapabilme ancak her ¡ki dil¡n yapısı, b¡çimi, işleyiş düzeni ve an!atım olanaklarının çok iyi b¡ìinınesiyle olasıdır, Bugíin Alınanca bölümlerinde ögrenim gören öğrencilerimizin büyíik çoğunluğunun her iki dili doğru kullanmada bíiyük eksiklikleri vardır-

Başka bir deyişle doğru çeviri yapmanın önkoşulu, kaynak metn¡n çeviri açısından çözüm!emesini yaparak; metni dilsel, içeriksel, işlevsd ve edimdsel boyutlanyla ^^^1-^111^^111-. Ancak çeviride başarıh olmak, bunların ötesinde anadilin de iyi düzeyde bilinmesini ve kullanılînasını gerekúrmektedir, Bugün yukarıda andığımız bölümìerde öğrenim gören öğrenciìerimizin büyük çoğunluğunun her ik¡ dil¡n kulianımında bíiyük eksiklikleri ^3^01^. Öğrencilerinìiz genellik)e Almanya dönüşlü oldukları için söziíì dil kıllanım becer¡leri otdukça iyi olmasına karşın okuma - anlama becerilerinin ayıı derecede iyi olduğunu

*Mersin Üniversilesi Fen-Edebiyal Fak.Çeviri Bölıimü
**Çukurova Üniversitesi Egitim Fak- Alman Dili ve Eğitimi Bölümu

söylemek güçtür. Bu öğrenciler¡n Almanca bilg¡ düzeyleri - diğer yabancıdil bölümlerinin öğrenc¡leriyle karşılaştırıldığında -iy¡ denebilecek durumda olsa da metin düzeyinde bazı sözcükleri anlama ve kavramada büyiik güçlíikleri vardır (Bkz· Gündoğdu 1995). Ayrıca ilköğretimden yükseköğretim aşamasına kadar nitelikli bir anad¡I eğitimi görmedikleri ve bilgi açıklarını gidermek ¡çin okuma-araştırma çabası da göstermediklerinden okuduklarını anlamakta fazla çekıneseler bi¡e, Almanca metinleri Türkçeye aktarmada anad¡li yeterince doğru kullanamamaktadırlar. Ancak, bütün bunlardan her ¡k¡ dil¡ de yeterince b¡len öğrencilerin, her zaman doğru çeviri yapabilecekleri soıiucu çıkarılmamalıdır . Çünkíi çeviri sadece dille sınırlı bir etk¡nlik değildir Çeviride dil boyutunun dışında metindışı bağlamı da gözönünde bulundurmak gerekmektedir. Oysa, çevir¡ derslerinde öğrenciler¡m¡zin yabancıdil bilgilerin¡n giinlük dille sınırlı olduğu, dünya b¡lgi düzeyleri ve birik¡ınlerin¡n başarılı bir çeviri için yetersizliğ¡ gözlenmektedir. Aynı zamanda bu yetersizlikler, anadil Tíirkçenin kullanımında da kendini göstermektedir.

Almanca bölümler¡nde çeviri derslerinin tek amacı, yukarıda belirttiğimiz gibi öğ-renc¡lerin çevir¡ yeteneği ed¡nmelerini ve bu yeteneği gel¡şt¡rmelerin¡ sağlamak olmamalıdır. Sınıfıç¡ çeviri etkinliklerinde öğrencilerin (anadil) Türkçey¡ doğru ve düzgün kullanmaları üzer¡nde

önemle durulmalı, gerekirse dilbilimsel çözümlenneler yapılarak Türkçenin doğru kullanımına yönelik uygulaınalar yaptırılmalıdır. Böylece öğrenciler iki dilin kullanımı ve bu kullanımlar arasındak¡ ayrımlar konusunda somut tasarımlar edinecekler, kendi ana-dillerinin anlatım gücü, olanakları ve zenginliklerini bulmaya yönelecekler, sonuçta Türkçeyi daha doğru ve düzgün kullanabileceklerdir.

2.AMAÇ VE YÖNTÊM

Bu çalışmada; Mersin Úniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Alman Dil¡ ve Edebiyatı Bö-lnmü 3. Sınıf öğreııcilerinin Almancadan Türkçeye çeviri arasınavında yaptıkları çevirilerden örnekler verilerek kaynak metinlerin Türkçeye aktarılnnasında karşılaşılan bazı güçlıikler çözíimlenecek, bunların nedenleri araştırılacak ve íistesinden nasıl gelineb¡leceği gösterilmeye çalışılacaktır. Amacıınız çevir¡ dersler¡nde eı·ekdil Türkçeye gereken önemin verilmesi, kul!anımına özen gösterilmes¡ ve çev¡ri dersleriıide öğrencilerin anadillerine bi-linçle eğilmelerinin gereklil¡ğ¡ni ortaya koymaktadır- Bunun ¡çin çeviri örneklerinde öğrencilerin çeviri yanlışlıklan Türkçenin kullanınıını ilgilendirdiği ölçüde ele alınmıştır. Bunun dışındaki hatalar irdelenmemiştir.Incelemeyi yaparken tümcelerin tamaınını yazmak yerine, yalnızca yanlışlığın bulunduğıı bölümíi yazmayı uygun gördük. Böylece incelenıe konusu oìmayan öğeler üzerinde dikkatin dağılmasını önleyebileceğimizi düşündük. Íncelememiz açısından önem taşımadığından, incelenen yanlışın Almancasını yazmadık.

3.BULGULAR VE YORUM

2) *"Çevrepolitikası ...", *"... özelsektör ...",
*"... çevrekalitestandardını ...", *"... çevrekalitedüzeyini ...", *"... çevrekal¡teseviyes¡ni ...", *".·.pazarekonomili ...".

Sözcüklerin hangi durumlarda birleşik ya da ayrı yazılacağı, Türkçenin en tartışmalı konularından birisidir ve dilc¡ler arasında bu alanda derin göríiş ayrılıkları vardır. Balcı'ya göre (1990: 346) aralarında anlamb¡rliği olan, yalnız bir kavramı karşılayan, ¡ki ya da daha çok sözcükten oluşan ve söziük maddesi değeri taşıyan sözcüğe hirleşik sözcük denir ve buna göre "birleşik sözcük" - "bitiş¡k sözcük" ayrımına gerek yoktur, Bu anlamsal ¡lkenin yanmda, biçimsel özelliklerden de yararlanmak olanaklıdır. Örneğin tekseslemli belirtenler ek almış olsalar b¡le belirtilenle bit¡şik yazılarak birleşik sözcük oluşturabilir (Bkz, a.g.y., s· 330). Öneklerin tekseslemli, önekimsilerin (Praef¡xoiden) de genellikle çiftseslemli oluşu, bu düşüncemizi güçlendirmektedir. Çünkü Türkçede özellikle tekseslem¡ sözcükleri bitişik yazma ve böylece önek ulamının oluşma eğilimi gittikçe ağırlık kazanmaktadır- Her dildek¡ öneklerin bağımsız biçimbir¡mlerden (sözcüklerden) oluşmuş olması (Bkz, Ülkü 1980: 37), bu eğil¡mi güçlendiren ayrı bir etmendir.

Yukarıdaki birleşik sözcükler bu bilgilerin ışığında değerlendirildiğ¡nde, Türkçenin yazım kurallarıyla her yönüyle bir uyuşmazlık gözlenmektedir; b¡rleşik yazımı gerektiren anlamsal ya da biçimsel etmenler ^0^(111-. Aslında burada artgörümlü (retroaktiv) bir girişim hatası (Interferenzfehler) sözkonusudur.. Incelenen sözcnkler¡n tíimíi Almancada birleşik yazılır. Öğrenciler aynı kurah genelleyerek Türkçeye de aktarmış ve kabul edilemez bir yazım biçiini oluşmuştur·

3) *"„ çevresiyasi ..." ("umweltpolitisch" anlamında).

Türkçe sıfat tamlamalarında sıfat addan önce se\\î. Ayrıca birleşik sözcüklerden ya da d¡zimlerden (Syntagma) yabancı kökenli "-i" yapım ekiyle sıfat yapmak olanaklı değildir· Bu tür sıfatlar biçimsel/anlamsal açıdan "-sel /-sal" ekiyle (edimbilimsel); anlamsal bakımdan da ya "ilgili" ilgeciyle (çevre siyasetiyle ilgili) ya da "açısından / bakımından" sözcükleriyle (çevre siyaseti bakımından/açısından) karşılanır. Yapılan bu girişim yanlışı da çevrilen sözcüğün biçimsel olarak olduğu gibi aktarılmasmm sonucudur·

4) *"... Kanuni „.", *"... Çevre ...".

Küçiık - büyük yazımıda karşılaştığımız önem¡ sorunlardan birisidir. Türkçede a) tüm-celer¡n

ilk harfi, b) satırbaşı, c) bütün özel adlar, ç) yapıt, kitap, dergi, gazete, yasa adlarının her sözcüğü bíiyük hartìe başlar.Ancak bu kurala aykırı olarak c¡ns adlarının tümce ¡çerisinde geliş¡güzel o!arak büyük harfle yazılmasına da çok rastlıyoruz. Bu kural öğrencilere ilkokulda öğretildiği, öğrenimin her aşamasında söz konusu olduğu ve kuramsal olarak bilindiği halde uygulama aşamasında çiğneniyorsa, bunu ancak öğrencilerin dikkatsizliği ve vurdumduymazlığıyla açıklamak olanaklıdır

5) *"... jenerasyon ...", *"... method ...", *"... metod ..."

Türkçede çok sayıda ödünçleme sözcük ^·má\ï. Bu sözcükler Türkçenin ses yapısına uydurularak kuìlanılan sözcüklerdir. Her dilde var olan bu tür alıntı sözcüklerin kullanımı çoğu kez yanıltıcı olduğu için bunlara Almancada "falsche Freunde" denir (Bkz· Albrecht 1988: 325). Bugün Türkçede bu iki sözcüğün karşılığı olarak yaygın biçimde "kuşak" ve "yöntem" sözcükleri kullanılmaktadır. Ancak "Kuşak", "yöntem" gibi Türkçe karşılıkları varken bu sözcükleri kullanmak kolay gibi görünse de aslında öğrencilerin yanlış yap-

malarına neden olmaktadır. Çünkü Türkçe'nin yapısına uymadıkları için kıullanılmaları daha zordur- "Metot" sözcüğünün "d" ile mi, "th" ile mi, "t" ile mi yazılacağı konusundaki kararsızlık bunu gösternìektedir- "Jenerasyonun"un kullanılması ise ya başka bir seçeneğin bilinmemesinden, ya aşırı mükemmelcilikten (Hyperkorekthe¡t) ya da entellektüel bir görüntü yaratma isteğinden kaynaklanabilir.

6) *"... gelecekte var olacak (kuşaklar) ·." ("nachfolgende Generationen" anlamıda)·

Yazılı ya da sözlí¡ anlatımda ana ilke, mümkün olduğunca az sözcíikle olabild¡ğince çok şey anlatmaktadır. Bulunduğu bağlamda "nachfolgen" ".,, gelecek (kuşaklar).·." olarak çevrilmelidir. Bu duru ve kısa anlatım yerine artıkbilgi verilmesi, öğrencilerin dil kullanımında en çok rastlanılan yanlışlık türüdür. Bunun neden¡, sözcük dağarcığının "okumaınaktan" kaynaklanan kısırhğı ve yetersizlliğidir. Öğrenci kaynak dilde anladığı içeriği anadiline aktarırken seçenekl¡ düşünnıediğinden ya tümüyle yanlış bir sözcíiğü seçmekte, ya da anladığını açımlayarak bir çıkış yolu aramaktadır. Gereksiz açımlaına böyle bir anlatım bozukluğuna neden olmaktadır.

7) a)* "... pazar ekonomisi yönetmenliğiyle ..." (". mit marktwirtschaftlichen Methoden.·." karşılığı olarak.)

b)* " Ekonomik pazar metodlarıyla aynı varılmak istenilen gelinip gelinemiyeceğ¡ni, konusu olan, her yeni önerinin düzenli bir analizi izlemes¡ gerekir."

Öğrenci; anadilinde ses açısından benzer olan, ancak anlamca ayrı "yöntem" ve "yö-netmelik" sözcüklerini karıştırmıştır. Bu yanlışlığın nedeni de sözcük dağarcığının zayıflığıdır. Aslında bu tíir yanlışlıklar kolayca aşılabilecek nitelikte olduklarından, hoş-görülecek nitelikte değildir.Öğrenci, tereddüt ettiği sözcüğü sözlükte arayıp bularak rahatlıkla bu dil yanlışlıklarının üstesinden gelebilir. Ne yazık ki öğrenciler okuma tembelliğinin yanında bakma, ince!eme, araştırma isteğinden de yoksundur.

8) a)* "... çevrenin korunması...yaşamsal önemi ¥^1-^11"...".

b)* "... çevre polit¡kası ... bulundurduğu teknolojiye önem vermesi lazım..."

c)* "... çevren¡n yararına yapıldığını gösterilmesi ...".

Gerekmemesine karşın bol sözcüklü anlatımın yeğlendiği durumlarda öğrenciler tíimce üzer¡ndeki kontrolü yitirerek tıimceyi oluşturan öğeler arasındaki bağlantıyı kuramamaktadır. Bu örnekte olduğu gibi tamlayan-tam!anan i!işk¡sini kuran "-in" eki kul-lanılmamıştır ve sonuçta anlatım bozukluğuna neden olan bir tümce oluşmuştur· Böyle du-rumlarda öğrencinin yapması gereken bir şey, yaptığı çeviriyi kaynak metne bakmadan okuyıp yen¡den gözden geçirmek olmalıdır. Aynca çeviri ortamı dışında böyle bir anlatımın Türkçeye uyguniuğunu değeriendirmesi gerekir. Doğal bir anlatımda dil kuHanımi söz ko-nusu olduğunda Türkçenin yapısına uymayan yerleri saptayarak, aynı şeyi başka nasıl an-latacağına karar vermesi ^01-

0^1-. Ayrıca uzun tümceleri oiuşturan tamlamalan birbiriyle ilgileri açısından belirleyip çekirdek tümceyi bulmalıdır öncelikle. Sonra belirlediği tamlamaları tümce içindek¡ görevler¡ doğrultusunda sırasıyla ekleyip kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir yol izleyerek uzun ve anlaşılmaz gibi görünen tümceyi kavrama yoluna gitmelidir.

9) * ".„ standartlarının belirlenmesi için ülke için kriterieri saptanmalıdır".

Yinelemeler sık sık karşılaşılan anlatım bozuklıklarındandır; tekdüzelikleri nedeniyle sıkıcıdırlar- Bu yíizden aynı ya da benzer anlam biç¡mlerini aktarmak sözkonusu olduğunda farklı biçimbirimlerden yararlanılmalıdır· Yukarıdaki örnekte, amaç bildiren "için" il-geçleı·inden b¡rinc¡sin¡n yerine "amacıyla" dediğimizde, yineleme yanlışlığından kaçınmış ve akıcı bir anlatım sağlamış oluruz·

10) * " Çevre politikasının mesıiliyetinin devamlı özel sektöre aktarıldığı ¡çin, bu konuyla uğraşanlann yapı!ınası gerekenlerin yapılıp yapılmadığına denetlemek için devleti idare edenlerin yeni yollar yaratması şarttır...".

("Da die umweltpoìitische Verantwortung zunehmend auf den Privatsektor übertragen wird, nıüssen die Regierungen neue Wege entwickeln, um überprüfen zu können, daß die Unternehmen ihre Verpflichtungen einhalten).

Önce anlatım bozukìuğıına ve anlaşılmazlığa neden olan gereksiz eklemelerden ve bunun sonucıı olan yapay uzunlıktan söz edelim: "Unternehmen" karşılığı olarak "bu konuyla uğ-raşanlar", "Verpflichtungen" için " yapılması gerekenler", "Regierungen" ¡çinse "devleti ¡dare edenler" kullanılmış· Oysa bıı Almanca sözcíikler sırasıyla "şirketier", "sorumluluklar" ve "hükümetler" sözcükleriyle karşjlanarak daha duru ve anlaşılır bir anlatıma ula-şılabilirdi„ Antaşılmaztıktan ve gereksiz eklemelerden kaynaklanan uzunluğun neden olduğu kabul edilmezlik bir yana, tíimcenin öğelerinden hatalı olanlannı ele alırsak, "için" ilgecinin burada da yinelend¡ğin¡ görüyoruz· Oysa bu ilgecin yer¡ne "(aktanlması) nedeniyle" demek, tüm-œde sorunlu diğer bazı yerleri de ortadan kaldıracaktı·

Tíimceyi bu biçimiyle incelediğimizde, ".,.çevre politikasının mesuliyetinin..." öbeğindeki birinci tamlayan eki "-in"'in gereksiz; "mesuliyetinin" sözcüğündeki ekin ¡se hem gereksiz, hem de yanlış kullanıldığını görüyoruz, Çünkíi "için" ilgeci yalnız adıllardan ba-zılarıyla ku!!anıidığında (senin ¡çin, onun için biz¡m için) durum eki alïr, Öğrencilerin bu d¡lbilgisel özelliği de bilmediğini ya da bilmeler¡ne karşın tümcenin uzunluğu nedeniyle gözden kaçırdığını görüyoruz. Sonııçta tümœn¡n tümünü okııyıp değerlendirdiğimizde kar-şımızda dilbigisi yanlışlıklarıyla dolu yetersiz bir çeviri buluyoruz·

11) *"Şu ana kadar yeterl¡ değer darauf gösterilmedi / verilmedi...".

Bu örnekte A!manca sözcüğün Türkçeye çevrilmeden olduğu gibi yazıldığını görüyoruz. Herhangi bir nedenle (biimeme, sözlükte bulamama gibi) yabancı bir sözcüğün anadildeki tam karşılığını çıkaramamak, onun olduğu gibi yazılmasını gerekli kı\maz, Çünkü derslerde yapılan çeviri k¡t!elerin hizmetine sıınulmadığından kesin doğrııkık da gerektirmez; aslında eğ¡t¡m amaçlı olduğundan ve çeviri edimi geliştirilmek ¡stendiğinden, yanlışlıkların olması kaçınılmazdır. Yanlışlık yampa korkusuyla bir sözcíiğü çevirmeden bırakmak yerine, en yaklaşık karşılığının bulunulmasına çalışılmalıdır· Çünkíi çeviride, kaynak dildeki bir sözcüğün her dilde, her zaman sabit, ölçünlü bir karşılığının olmayabileceğinden dolayı, bir sözcüğü gerekt¡ğinde açıklamak, betimlemek ya da yorumlamak, yeni sözcıikler tíiretmek, eğ-retilemek ve öykünmek gerekebilir (Bkz, Balcı, 1993: 136). Burada Alm, "darauf" sözcüğünü çevirıneden bırakmak öğrencinin bu sözcüğün Tíirkçe karşılığını bulamamasından çok "da-rauf" sözcüğünün Almanca "wertlegen auf" sözcük kümes¡nin bir öges¡ olduğunu ve nasıl kullanjilacağını b¡lınemesinden kaynaklanmaktadır

Görülen diğer b¡r hata, doğruluğundan emin olunmayan "gösterilmedi"den sonra "verilmedi"n¡n yazılmasıdır. Tereddüt yaratan durum)arda öğrenci en doğru olduğuna inandığı öğeyi seçmelidir. Aksi durumda bu kararsızlık, doğruyu bulma ve öğrenme yolunda önemli bir engel oluşturur

12) * "... olması, ve hepsinin „."
Türkçe'de "ve" bağlacının başlıca görevi birbiri ardına sıratanan ve anlamsal, biçimsel ya da işlevsel açıdan benzerlik!er gösteren sözcük, sözcük öbeği ve tümıceler¡ birbir¡ne bağlamaktır. Bu bağlacın kullanımında dikkat edilmesi gereken en önemli nokta kendisinden önce ya da sonra virgül kullanılmamasıdır. Büyük olasılık!a öğrenci, kendisinden önce ya da sonra virgül kullanjlmasına olanak sağlayan "und" bağlacının etkisinde kalarak bu yanlışı yapmıştır.Bu yanlışlık, önemsiz gibi göríinen bu basit hata!ar konusunda da duyarlı olunması gerektini göstermektedir,
Bu tür örnek çevirileri çoğaltmak olanaklıdır. Ele aldığımız örneklerin sunduğu veriler incelediğimiz konuya ışık tutacak niteliktedir· Bu nedenle örnek sayısını yeterli buluyoruz· İrdelediğim¡z örnek çevirilerde Türkçe'nin kullanılmasına ¡lişkin en belirgin ve göze çarpan yanlışları şöyle açıklayabiliriz:
1. Yazım kuralları ile ilgili yanlış kullanımlar:
Büyíik-küçük ve birleşik sözcük yazımında öğrenciler¡mizin büyük bir eksikliği vardır, Sözciiklerin hangi durumlarda büyük hangi durumlarda küçük, ne zaman birleşik ne zaman ayrı yazılması gerektiği tam olarak bilinmemektedir. İncelediğimiz 2.,3. ve 4. öı·nekte bunu açıkça göstermektedir. Bunlara ödünç!eme sözcüklerin (Lehnwort) -5. ömekte olduğu gibi nasıl yazılması gerektiğinin de bilinmedíğini ekleyebiliriz.
2. Sözcük düzeyinde yanlış kul!anımlar:
Bu alanda yapılan yanlışlar daha çok Almanca sözcüklere erek dil Türkçede doğru kar-şılık bulamama, yanlış sözcük seçme ve kullanma biçimindedir. Öğrencilerin Ti¡rkçe sözcük dağarcıklarının yetersizliği ile açıklanabilecek bu durum 7. ve 10. örnek çevirilerde açıkça görülmektedir. Bunun yanında 6. ve 10. örnek bize gereksiz yinelemeler ve eklemelerin de sıkça kullanıldığını göstermektedir. Sözcük düzeyindeki bu yanlış kullanımlar eşdeğerlik açısından sorun yaratmakta ve anlamı etkilemektedir. .
3. Tümce düzeyinde dilb¡lgisi yanlışları ve anlatım bozukluklan:

Türkçeye egemen olmamaktan kaynaklandığı izlenimini edindiğimiz tümce öğeler¡nin kuruluşu, dizimi ve ad tamlamaları gibi dilbilgisel yanlışlar, öğrencilerin an!atılmak istenen şeyi Türkçenin yapısına uygun ve düzgün bir biçimde anlatamadıklarını ortaya koymaktadır. Bunda öğrencilerimizin Almanca sözdizimi kurallarına ve tümce yapıìarına sadık kalma eğilimin¡n de önemli bir payı vardır. Ayrıca bu örneklerden öğrencilerin Tíirkçenin anlatım olanaklarını zorlamadıkları, Türkçe düzgün tümce kurmakta zorlandıkları an!aşılmaktadır. 7. ve 10. örnek çeviri bu savımızı doğrular niteliktedir.
4.Sonuç
Bu çalışmada öğrenciler¡mizin çeviri derslerinde anadili kullanımına ilişkin bir çok eksiklikleri olduğu ortaya çıkmıştır. Çeviri derslerinde amaçlanan hedefe ulaşılabilmesi, bir başka dey¡şle öğrencilerin çeviri edin¡mi kazanmaları için ve çeviri becerilerini gdişt¡rebilmeleri, oluşturdukları çeviri met¡nlerinde kullandıkları düzgün ve doğru bir Tíirkçe ile olanaklıdır. Bu nedenle sözkonusu derslerde öğrencilerin yaptıkları yanlışların nedenleri araştırılmalı, Türkçenin yapısına uygun anlatım biçimleri üzerinde önemle durulmalıdır. Çeviri sürecinde öğrencilerimiz¡n çeviri kararlarını etkileyen nedenler irdelenerek, geleneksel çeviri yapma alışkanlıklarından kurtulmalarına yardımcı olunmalıdır. Bu bağlamda çeviri dersleri, çe-vir¡b¡lim yöntem ve ilkelerine göre yeniden biçimlendirilmelidir. Çeviri etkinliği sadece kaynak dilde yazılı olanlara erek dilde karşılık bu!ma ve bunları erek dilde yeniden oluşturma anlayışıyla sürdürülmelidir. Çeviri ve çevir¡bilim kuramları hakkında öğrencileri bilgilendirmek, bu etkinliğin b¡r bölümü olarak değerlendir¡lmeli ve öğrencilere izlenecek çeviribilim ve d¡lbilg¡sel yöntemler açıklanmalıdır. Böylece, öğrenciler çeviri kararlarında daha nesnel olabileceklerdir.
Çevir¡ etkinliği ile ¡lgili uygulamalar somut olarak çev¡ri derslerinde gerçekleşir. Öğ-

rencilerin Türkçe dil kullanımları bu uygulamalarda kendini gösterir. Çeviri sürecinde öğrenciler¡n önerdikleri her çev¡ri tartışmaya açılmalı ve çev¡ri dersleri anad¡lin doğru ve bilinçli kullanılması açısından daha da verimli duruma getirilmelidir. Bunun için gerektiğinde oluşturulan çeviri metinlerinin çeviribil¡m ve dilbilimsel çözümlemesi yapılarak Türkçenin yapısına uygun anlatın·ıları bulmaya yönelik çaba gösterilmelidir. Türkçe yazırn kurallarına, dilbilgisine gerekli önem verilerek, anlatım bozuklukları, okunaksız ve kuralsız yazı alış-kanlığı gibi eksiklikler giderilmeye çalışılmalıdır. Bütün bunlar, çeviri dersinin doğrudan amacı olmasa bile, kaynak dilsel metinlerden anlaşılan ve kavrananı doğru bir biçimde Türkçeye aktarmada birçok yararları olacaktır. Başlangıçta anladığını ve düşíindüğünü Türkçeye aktarmada güçlük çeken öğrenciler, sonuçta kendi d¡llerine bilinçle eğilecekler, onun anlatıın olanakiarını ve zenginlik!erini araştırmaya girişeceklerdir· Bu da onların çeviri derslerinde daha doğru ve anlaşılır bir Türkçe kullanmalarını sağlayacaktır. Böylece, öğ-renciler Türkçeyi iyi ve yeterli bir çevirinin gerekliiiği olarak değ¡l, yaşam boyu her alanda dil bilinci gelişmiş kişiler olarak kullanabileceklerdir.

OKUYUCUNUN DİKKATİNE : Bu yazı tarayıcıdan geçirildiği için okunamayan ya da yanlış okunan sözcükler vardır. Ayrıca bazı yazıların yalnız özetleri ya da bir bölümü verilebilmiştir.

Çalışmalarımın nerede ve ne zaman yayınlandığı, yayın listesinden öğrenilebilir.